Työ- ja elinkeinoministeriö NEUVOSTORAPORTTI TEM2021-00312

AKO Hujala Eliisa(TEM) 19.05.2021
JULKINEN

Asia
Epävirallinen koheesioministereiden videokokous 18.5.2021

Kokous
Epävirallinen koheesioministereiden videokokous 18.05.2021

Epävirallisessa koheesioministerikokouksessa keskusteltiin koheesiopolitiikan ja elpymis- ja palautumistukivälineen täydentävyyksistä ja ohjelmien yhteensovittamisesta, jotta yhteiset varat saadaan parhaiten hyödynnettyä.

Valtaosa jäsenvaltioista osallistui virkamiestasolla esitellen kansallisten ohjelmien valmistelutilannetta, valittuja painopistealueita sekä kohdattuja haasteita. Keskustelussa korostui tarve palauttaa unionin alueet uusille kasvun poluille eikä vain pyrkiä palauttamaan ennen pandemiaa vallinnut tila. Kaikissa toimissa on pyrittävä vastaamaan unionin yhteisiin haasteisiin.

Komissio muistutti elpymis- ja palautumistukivälineen avoinna olevasta teknisen tuen lisähausta, joka päättyy 4.6.2021.

Kokouksessa ei tehty päätöksiä eikä sovittu jatkotoimenpiteistä.

Epävirallisessa koheesioministerikokouksessa keskusteltiin koheesiopolitiikan ja elpymis- ja palautumistukivälineen täydentävyyksistä ja ohjelmien yhteensovittamisesta, jotta yhteiset varat saadaan parhaiten hyödynnettyä. Neuvoston puheenjohtajamaan Portugalin ministeri **de Souza**n mukaan elpymisvälineestä rahoitettavan elpymis- ja palautumistukivälineen ja koheesiopolitiikan yhteisenä tavoitteena on lisätä taloudellista, sosiaalista ja alueellista koheesiota. Käytettävissä on ennennäkemätön mahdollisuus, joka vaatii huolellista suunnittelua ja koordinaatiota. Alueellinen näkökulma on tärkeä unionin elpymiselle.

Koheesio- ja uudistusasioista vastaava komissaari **Ferreira** totesi, että pandemiakriisi on koskettanut kaikkia maita ja pandemian kolmas aalto on etenemässä. Komission kevään kasvuennusteiden parantumisesta huolimatta ei pidä tuudittautua olosuhteiden normalisoitumiseen. Talousvaikutukset ovat epäsymmetrisiä eri maissa ja aluilla sekä syvyydeltään että eniten kärsivien alojen osalta. Ensisijaisena tavoitteena pitää olla tasapainoinen elpyminen kaikilla alueilla. Elpymis- ja palautumistukivälineen kansallisten ohjelmien täydentävyydestä koheesio-ohjelmien toimille on saatavilla toistaiseksi vasta rajallisesti tietoa. Lopullisen kansallisen elpymis- ja palautumissuunnitelmansa on toistaiseksi jättänyt 18 maata ja 21 maata on ratifioinut omien varojen päätöksen. Komissaarin mukaan on estettävä alueellisten

kehittyneisyyserojen kasvu, jonka elpymis- ja palautumistukivälineen toimet voivat aiheuttaa, ellei niiden suunnittelussa huomioida aluevaikutuksia. Siksi *ei merkittävää haittaa* –periaate tulee laajentaa koskemaan myös alueita, joiden kehitysmahdollisuuksiin kaikki politiikkatoimet väistämättä vaikuttavat. Keskeistä on rahoitusvälineiden koordinaatio sekä kansallisella että aluetasolla ja kumppaneiden osallistaminen.

Euroopan parlamentin aluekehitysvaliokunnan puheenjohtaja **Omarjee** näki elpymis- ja palautumistukivälineen ohjelmat (RRP-ohjelmat) uhkana konvergenssitavoitteille, jos varoja ei käytetä koheesiopolitiikan periaatteiden mukaisesti. Alueet ja kaupungit on otettava mukaan päätöksentekoon, jotta elpyminen onnistuu. Ylhäältä johdettu politiikka lisäisi epätasa-arvoa entisestään. Samalla talouden ohjausjaksossa on varmistettava, että yhteiset resurssit käytetään tehokkaasti kaikissa maissa.

Valtaosa **jäsenvaltioista** osallistui virkamiestasolla esitellen kansallisten ohjelmien valmistelutilannetta, valittuja painopistealueita sekä kohdattuja haasteita.

Useat maat korostivat koheesiopolitiikan merkitystä strategisissa pitkän aikavälin toimissa, kun taas elpymis- ja palautumistukiväline on väliaikainen instrumentti lähitulevaisuuden haasteisiin. Alueellisten kehittyneisyyseron kaventaminen on keskeistä unionin elpymiselle instrumentista riippumatta. Useat maat pitivät eri rahoitusvälineiden EU-sääntelyn eroavuuksia toimeenpanoriskinä ja hallinnollista taakkaa aiheuttavana epäkohtana. Koheesiopolitiikan kumppanuussopimuksen ja RRP-ohjelman yhdessä tapahtuva viimeistely helpottaa koordinaatiota erityisesti niissä maissa, joissa EU-ohjelmien toimeenpanoa ei ole keskitetty yhteen ministeriöön. Keskustelussa korostui tarve palauttaa unionin alueet uusille kasvun poluille eikä vain pyrkiä palauttamaan ennen pandemiaa vallinnut tila. Osa jäsenvaltioista korosti nopean jatkoprosessin merkitystä: unionin tulee osoittaa kykynsä toimia yhdessä. Eräät maat näkivät mahdollisena jatkaa elpymisvälineen käyttöä myös tulevaisuudessa, mikäli nyt sovittujen ohjelmien toteutus onnistuu.

Suomi totesi, että elpymisväline on kertaluontoinen mahdollisuus, jolla voidaan poikkeuksellisesti täydentää kansallisia ja muita unionin toimia, mutta EU:n monivuotinen rahoituskehys on jatkossakin ensisijainen tapa rahoittaa unionin toimintaa. Puheenvuorossa viitattiin Eduskunnan edeltävän viikon pitkällisiin keskusteluihin unionin omien varojen päätöksestä ja todettiin äänestyksen tapahtuvan myöhemmin kokouspäivänä 18.5. Unionin rahoitusohjelmat tulee käyttää sovitulla tavalla ja nopeasti sekä investointeihin että rakenteellisiin uudistuksiin, jotta oikein ajoitetuilla toimilla voidaan estää epätoivottuja markkinavaikutuksia. Toimien vaikuttavuutta ja tavoitteiden saavuttamista on seurattava Euroopan talouden ohjausjaksossa ja tehtävä tarvittavia korjausliikkeitä. Suomi korosti puheenvuorossaan digimurroksen ja ilmastotoimien synnyttämää tulevaisuuden kasvupotentiaalia ja kertoi esimerkkejä omista hiilineutraaliussitoumuksistaan, joiden osalta tulee varmistaa murroksen sosiaalinen ja alueellinen oikeudenmukaisuus.

Kokoukseen osallistuneiden komiteoiden ja järjestöjen (**alueiden komitea, talous- ja sosiaalikomitea, Euroopan perifeeristen merellisten alueiden liitto**) mukaan kumppaneiden osallistuminen koheesiopolitiikan periaatteiden mukaisesti myös kansallisten RRP-ohjelmien suunnitteluun tulisi toteutua kaikissa maissa.

Euroopan investointipankkiryhmä tarjosi neuvontapalvelujaan ohjelmasuunnitteluun ja rahoitusjärjestelyihin, jotta yhteensä yli 1 000 miljardin euron kokonaisuus voidaan käyttää järkevästi vivuttaen ilman että julkinen tuki syrjäyttää yksityiset investoinnit.

Komissio muistutti, että RRP-ohjelmien toimeenpanoon on teknisen tuen lisähaku avoinna 4.6.2021 saakka.

Kokouksessa ei tehty päätöksiä eikä sovittu jatkotoimenpiteistä.

Suomen edustajat

Ylijohtaja, osastopäällikkö Marja-Riitta Pihlman, työ- ja elinkeinoministeriö
Erityisasiantuntija Eliisa Hujala, työ- ja elinkeinoministeriö

Asiakirjat

Liitteet

Viite

Asiasanat	koheesiopolitiikka, elpymisrahasto
Hoitaa	**TEM, VNK**
Tiedoksi	EUE, LVM, STM, UM, VM, VTV, YM